Nové výkazy povinnou součástí účetních závěrek za rok 2016

Vážení čtenáři,

stávající znění § 18, odst. 1 zákona o účetnictví říká, že „Účetní závěrka může zahrnovat i přehled o peněžních tocích nebo přehled o změnách vlastního kapitálu.“ Zavedená praxe účetních jednotek si tuto formulaci zákona vysvětluje tak, že oba zmiňované výkazy jsou nepovinnou součástí účetních závěrek a ve většině případů je tedy nesestavují. Dosavadní znění zákona a praxe tak ignorovala skutečnost, že uvedené výkazy jsou nedílnou součástí účetní závěrky a poskytují uživatelům účetních závěrek zásadní informace o dílčích částech hospodaření firem.

Výkaz o peněžních tocích byl začleněn historicky do účetních závěrek proto, aby poskytl o příčinách peněžních toků. Jeho hlavním úkolem je rozdělit celkové cash-flow na provozní, finanční a investiční část a konfrontovat ji jednak s jednotlivými částmi výsledku hospodaření ve výkazu zisků a ztrát a pak se strukturou finanční situace zveřejněnou v rozvaze. Bez zveřejnění výkazu o peněžních tocích nemá externí uživatel účetní závěrky možnost tuto analýzu provést je tedy omezena jeho schopnost činit na základě takto neúplné účetní závěrky správná ekonomická rozhodnutí. Sestavení a zveřejnění výkazu o peněžních tocích již v minulosti povinné bylo a po jeho zrušení se vrací zpět do zákona o účetnictví v souvislosti s jeho novelou účinnou od 1. 1. 2016, a to pro velké a střední účetní jednotky. Výkaz o peněžních tocích může být sestaven buď přímou metodou (uvedením všech příjmů a výdajů) nebo nepřímou metodou (korekcí výsledku hospodaření o položky, které nebyl příjmem nebo výdajem) a jeho struktura není pevně dána žádným právním předpisem. Za obvyklou je považována nepřímá metoda sestavení výkazu, a to ve struktuře, která byla v ČR obvyklá ještě před zrušením této povinnosti a jehož sestavení zůstalo stále naprogramováno ve většině software pro vedení účetnictví.

Výkaz o změnách ve vlastním kapitále je ve srovnání s výkazem o peněžních tocích „mladším“ výkazem a do účetních závěrek byl ve světě začleněn až později, a to v souvislosti s konceptem jiného výsledku hospodaření. Jiný výsledek zahrnuje takové důsledky na vlastní kapitál účetní jednotky, které nejsou výsledkem jeho činnosti za dané období, a představuje tedy ostatní vlivy na úplný výsledek hospodaření, jako jsou důsledky změn účetních metod, opravy významných chyb z minulých období apod. V podmínkách české republiky byly tyto účetní operace vykazovány obvykle v mimořádném výsledku hospodaření ve výkazu zisků a ztrát, avšak se zavedením položky „Jiný výsledek hospodaření“ do rozvahy, ke které došlo již před dvěma lety.

V důsledku této změny dojde od 1. 1. 2016 ke zrušení sekce mimořádného výsledku hospodaření ve výkazu zisku a ztrát a k zavedení povinnosti sestavit výkaz o změnách ve vlastním kapitálu, a to pro velké a střední účetní jednotky. Zatím co struktura a způsob sestavení výkazu o peněžních tocích je v praxi obecně známé, tak se strukturou a sestavením výkazu o změnách ve vlastním kapitálu nejsou v České republice velké praktické zkušenosti. Z uvedeného důvodu se rozhodla Národní účetní rada připravit interpretaci, která může být účetním jednotkám dobrým vodítkem při sestavování výkazu o změnách ve vlastním kapitálu. Návrh této interpretace je právě ve schvalovacím řízení a stejně jako schválené znění jsou k dispozici volně na <http://www.nur.cz>.

Na závěr je nezbytné znovu zdůraznit, že tyto dva účetní výkazy jsou nově povinnou součástí účetních závěrek pouze pro velké a střední účetní jednotky tak, jak jsou definovány podle kritérií obratu, majetku a počtu zaměstnanců v novelizovaném znění zákona o účetnictví účinném od 1. 1. 2016 a budou tedy účetními jednotkami sestavovány poprvé za účetní období, která započala v roce 2016. Takto sestavené účetní závěrky budou úplnější a budou lépe poskytovat věrný a poctivý obraz finanční situace a výsledků hospodaření účetních jednotek. Účetních závěrek malých a mikropodniků a účetních závěrek za rok 2015 se tato ustanovení netýkají.

Jsem přesvědčen, že zahrnutí výkazu o peněžních tocích a výkazu o změnách ve vlastním kapitálu přivítají nejen uživatelé účetních závěrek z praxe, ale také akademická obec, které se tím otevírají nové možnosti pro analýzu účetních závěrek a nové zdroje dat pro vědecko-výzkumnou práci.

doc. Ing. Ladislav Mejzlík, Ph.D.

děkan fakulty

*Fakulta financí a účetnictví
Vysoká škola ekonomická v Praze*